

gesztelni. Úgy látszott, hogy az égen hadak törnek egymásra, a fegyverek piroslanak és a felhőkben hirtelen keletkezett tűznek lángjától fénylik a templom. Ennek kapui hirtelen kitérültek és emberi hangnál erősebb szó hallatszott: «Kivonulnak az istenek». Egyúttal láthatóvá lett a kivonulóknak óriási nyüzsgése. E csodás jelenségekre némelyek félni kezdtek; mások meg voltak győződve, hogy beteljesedett az, amit a régebbi papok megjövendöltek, hogy az időben Kelet fog hatalomra jutni és Júdeából származó egyének fognak uralkodni». (V. 12.)

14. FEJEZET.

Mara Bar Serapion.

Mara Bar Serapion samosatai (szír) előkelő pogány stoikus bölcselő volt, akit a rómaiak száműztek és kegyetlenül kezeltek.

Mara a fogságból hosszú levelet intézett fiához, Serapionhoz. E levél Kr. u. 72-96. évek között íródhatott.

Ez ősrégi levél tartalma gyönyörű, ahogyan csak egy, bár pogány, de vallásos, rendkívül nemeslelkű, a szenvedésekben megtisztult, eszményien gondolkodó atya írhatott aggódva szeretett, távollevő, ott-honi fiához. A levelet azonban nagy terjedelme miatt még kivonatban sem közölhetjük, csupán a Krisztusra vonatkozó részt idézzük, amelyben magasztalóan beszél Krisztusról, «a zsidók bölcs királyáról», akit egy rangba helyez Sokratessel és Pythagorassal. Noha Krisztust népe halálra ítélte, mégis örökké élni fog tanításában és törvényeiben. Zsidóország pusztulását és népe szétszórását Isten méltó büntetésé-

nek tartja, mert megölte «bölcset királyát» (t. i. Krisztust).

Mara Krisztusnak nevét óvatosságból nem írta ki, mert ez egy száműzött politikai fogoly részéről abban az időben nem lett volna tanácsos és ha magának nem is, de esetleg fiának, a levél címzettjének árt-hatott volna.

De halljuk magát a pogány bölcset és az aggódó apát:

«Mit szóljunk továbbá, mikor bölcset emberekkel zsarnokok erőszakosan bánnak és bölcseségüket a rágalmazók bilincsbe verik és fölvilágosodottságukat védtelenül elnyomják? Mert mit nyertek az athéneiek Sokrates megöletésével, aminek büntetése éhínség és dögvész volt. Vagy Samos népe Pythagoras megégetésével, ami miatt a tenger egy pillanat alatt teljesen elborította földjüket. *Vagy a zsidók bölcset királyuknak (megöletésével), mint azt, hogy ez időtől fogva elvesztették országukat.* Mert Isten méltán állt bosszút azért a három bölcset: az athéneiek éhhalálal haltak meg; a samosi népet menthetetlenül elborította a tenger; *a zsidókat pedig megölték, országukból kikergették és mindenfelé szétszóródtak.* Sokrates nem halt meg Plató révén (t. i. aki fenntartotta emlékét), sem Pythagoras Hera (Juno) szobra révén, *sem a bölcset király az új törvények révén, amelyeket alkotott.*»

15. FEJEZET.

Egyéb pogány írók.

Egyéb írók az I. és II. századból, akik Krisztusról és a kereszténységről adatokat közölnek, de kevésbé fontosakat, a következők: